

Pressemelding fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene

Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2022 – foreløpig rapport

For de største forhandlingsområdene samlet har utvalget foreløpig beregnet **årslønnsveksten** fra 2020 til 2021 til 3,4 prosent.

Årslønnsveksten fra 2020 til 2021 i industrien samlet i NHO-området er foreløpig beregnet til 3 prosent, mens frontfagsrammen ble anslått til 2,7 prosent ved mellomoppgjøret i 2021. Årslønnsveksten er foreløpig beregnet til 2¾ prosent for industriarbeidere og til 3¼ prosent for industrifunksjonærer i NHO-bedrifter.

Årslønnsveksten fra 2020 til 2021 er foreløpig beregnet til 4¾ prosent i Virke-bedrifter i varehandelen, 4 prosent i finanstjenester, 2,9 prosent i Spekter-bedrifter utenom helseforetakene, 3½ prosent i helseforetakene, 2,8 prosent for ansatte i staten og 2,7 prosent for ansatte i kommunene.

Utvalget anslår nå en **konsumprisvekst** på 2,6 prosent fra 2021 til 2022. Usikkerheten for 2022 er spesielt knyttet til utviklingen i kronekursen og energiprisene, men også til i hvilken grad flaskehalsene i produksjonen av varer og tjenester som gjorde seg gjeldende internasjonalt i 2021 også vil prege 2022. Utvalget vil legge fram et nytt anslag for prisveksten 10. mars.

Lønnsoverhenget til 2022 er foreløpig beregnet til 1 prosent for industriarbeidere, 1¼ prosent for industrifunksjonærer og 1¼ prosent for industrien samlet i NHO-området. For de største forhandlingsområdene varierer anslagene fra 0,9 til 2 prosent. Overhenget er foreløpig beregnet til 1 prosent for ansatte i Virke-bedrifter i varehandelen, 1½ prosent for ansatte i finanstjenester, 1,6 prosent for ansatte i staten, 1,6 prosent for ansatte i kommunene, 0,9 prosent i Spekter-bedrifter utenom helseforetakene og 2 prosent i helseforetakene.

Reallønnsveksten etter skatt for lønsmottakere med gjennomsnittlig årslønnsnivå og lønnsvekst som i utvalgte, store forhandlingsområder er foreløpig beregnet til mellom -0,6 og 1,2 prosent fra 2020 til 2021. Lønnstakere med en årslønn og en lønnsvekst fra 2020 til 2021 som gjennomsnittet for alle lønnstakere, som var 3,5 prosent ifølge nasjonalregnskapet, har fått en vekst i reallønn etter skatt på 0,1 prosent.

Lønnsforskjellene mellom kvinner og menn ble redusert fra 2020 til 2021. I 2021 utgjorde den gjennomsnittlige lønnen for kvinner 89,6 prosent av den gjennomsnittlige lønnen for menn for alle heltidsansatte per november. For heltids- og deltidsansatte samlet var kvinners lønn 87,9 prosent av menns lønn.

Veksten i gjennomsnittslønn eksklusive opsjons- og naturallytelser fra november 2020 til november 2021 var 4,9 prosent for administrerende direktører i privat sektor i alt og 5,8 prosent i industrien alene, og 4,7 prosent for toppledere og administrerende direktører i offentlig forvaltning. Lønnsveksten for alle heltidsansatte lønnstakere var 4,4 prosent i samme periode. Gjennomsnittlig årlig vekst fra 2016 til 2021 var 3,3 prosent for administrerende direktører i privat sektor, og også for toppledere og administrerende direktører i offentlig forvaltning. I samme periode økte lønningene i industrien med 3,0 prosent i gjennomsnitt per år for administrerende direktører. For heltidsansatte lønnstakere under ett steg lønnen med 3,1 prosent i gjennomsnitt per år i samme periode.

Lønnsdannelsen i Norge bygger på **frontfagsmodellen**, som grovt sett kan beskrives ved at konkurranseutsatt næringsliv (frontfaget) forhandler først, og dernest danner utfallet herfra norm for lønnsveksten i de forhandlingsområdene som følger etter. Modellen bidrar på den

ene siden til å sikre at lønnsveksten i frontfaget er tilpasset frontfagets lønnsevne, dvs. utviklingen i produktivitet og relative priser i konkurranseutsatt næringsliv, og på den andre siden til at frontfaget er konkurransedyktig i kampen om arbeidskraften med skjermet sektor. Modellen og høy grad av koordinering i lønnsdannelsen bidrar samtidig til at verdiskapingen i frontfaget over tid fordeles jevnt mellom arbeid og kapital, at brede grupper får en likeartet lønnsutvikling over tid, og til en tilstrekkelig stor konkurranseutsatt sektor og dermed langsiktig balanse i utenriksøkonomien.

Lønnskostnadenes andel av faktorinntektene er en sentral indikator for utviklingen i lønnsomheten og for fordelingen av verdiskapingen. **Lønnskostnadsandelen** i industrien varierer som følge av konjunkturbevegelser. Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall var lønnskostnadsandelen i norsk industri i 2021 på 86,2 prosent, men med stor variasjon mellom ulike områder. I 20-årsperioden 2002—2021 var gjennomsnittlig lønnskostnadsandel i overkant av 82 prosent.

Relative timelønnskostnader mellom norsk industri og industrien hos handelspartnerne målt i felles valuta anslås å ha økt med 5,5 prosent i 2021. Litt høyere vekst i timelønnskostnadene i norsk industri sammen med en markert styrking av kronkursen, bidro til dette. Anslaget på relative timelønnskostnader i fjor er basert på foreløpige nasjonalregnskapstall for Norge og arbeidskraftkostnadsindekser for handelspartnerne. For handelspartnerne foreligger det bare tall til og med 3. kvartal 2021. Anslaget er derfor usikkert og kan bli endret. Måten ulike land har støttet opp under arbeids- og næringslivet under pandemien - og hvordan dette blir ført - bidrar til økt usikkerhet. Høyt inflasjonspress i enkelte land bidrar også til usikkerhet om den videre lønnsutviklingen hos handelspartnerne.

En svekkelse av kronen og lavere lønnskostnadsvekst i Norge har bidratt til å bedre **den kostnadmessige konkurransevnen til norsk industri** fra 2013 til 2020, mens konkurransevnen ble svekket i 2021. Gjennomsnittlige timelønnskostnader i norsk industri var i 2021 anslagsvis 19 prosent høyere enn et handelsvektet gjennomsnitt av våre handelspartnere i EU, 32 prosentpoeng lavere enn i 2013 og 5 prosentpoeng høyere enn i 2020. At timelønnskostnadene er høyere i norsk industri enn i industrien hos våre handelspartnere, reflekterer norsk økonomis høye produktivitet og inntektsnivå.

I 2021 steg BNP Fastlands-Norge med 4,2 prosent, ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall. Store deler av 2021 har vært preget av den trinnvise gjenåpningen av samfunnet. Den økonomiske aktiviteten som har vært begrenset på grunn av pandemien, har hentet seg relativt raskt inn når smitteverntiltak har blitt lettet på. Ifølge Norges Bank og SSB var **norsk økonomi** ikke veldig langt unna en konjunkturnøytral situasjon før de nye smitteverntiltakene ble iverksatt mot slutten av 2021. Sysselsettingen tok seg markert opp gjennom 2021, og den registrerte arbeidsledigheten falt fra 4,5 prosent i januar til 2,9 prosent i desember 2021.

Ifølge anslag fra Norges Bank, Finansdepartementet og SSB ventes veksten i BNP Fastlands-Norge å bli mellom 3,4 prosent og 4,1 prosent i 2022. Ifølge den nyeste rentebanen til Norges Bank heves styringsrenta gradvis til 1,75 prosent i 2024.

Usikkerheten rundt utviklingen i norsk økonomi er stor, og knytter seg på kort sikt særlig til risikoen for nye varianter av koronaviruset, tilgangen på arbeidskraft og produktinnsats, og utviklingen i internasjonal økonomi.

Kontaktperson for ytterligere opplysninger: Utvalgets leder Geir Axelsen, Statistisk sentralbyrå, tlf. 976 36 282 eller e-post: geir.axelsen@ssb.no

Tabell 1. Årslønnsvekst i 2020 og 2021 og lønnsoverheng til 2022 i noen forhandlingsområder

	Lønnsvekst i prosent fra året før		Anslått lønnsoverheng til 2022, prosent ¹
	2020	Anslag 2021 ¹	
NHO-bedrifter i industrien i alt	2,2	3	1¼
- Industriarbeidere	2,0	2¾	1
- Industrifunksjonærer	2,1	3¼	1¼
Virke-bedrifter i varehandel	3,6 ²	4¾ ²	1
Finanstjenester	2,9	4	1½
Statsansatte	1,8 ³	2,8	1,6
Kommuneansatte	1,7	2,7	1,6
Spekter-bedrifter utenom helseforetakene	1,9	2,9	0,9
Helseforetakene	1,8	3½ ⁴	2

¹ Foreløpig beregning.

² Bonusutbetalinger trakk årslønnsveksten i varehandel opp med hhv. 0,9 og 1,4 prosentenheter i 2020 og 2021. Lavere andel unge arbeidstakere trakk også årslønnsveksten opp begge år (om lag 0,2 prosentpoeng). Utbetaling av uregelmessige tillegg var nær uendret fra 2019 til 2020, for så å trekke opp med ¼ prosentpoeng i 2021.

³ Årslønnsveksten i det statlige tariffområde ekskl. forsvaret er 1,5 prosent i 2020. Vekst i faste og variable tillegg bidrar til økt årslønnsvekst med 0,3 prosentenheter i 2020.

⁴ Lønnsveksten påvirkes av at deler av 2020 oppgjøret er utbetalt og registrert i 2021, sammensetningseffekter som følge av økt andel legeårsverk, som gir 0,3 prosent økt lønnsvekst og særskilte lønsmessige tiltak knyttet til pandemien.